

J her have bragt frem, er Pligtarbejds-huse, som J have skabt for Landarbejderne. Det viser sig hele Vejen igennem, hvorledes denne Mand er bunden, naar han skal ind i et saadant Hus. Det bestemmes, at Lodderne maa ikke være store, ikke større, end at han skal have den væsentligste Del af sit Brød udenfor. Han maa senere hen ikke udvide det; selv om hans Familie f. Eks. vokser, saa at den trænger til mere Brød, og den Indtægt, han kan have af sit Arbejde paa og uden for Lodden, ikke slaar til, maa han ikke udvide den saaledes, at han derved kunde blive fri for Udearbejde. Han skal sidde i et saadant Hus som Pligtghusmand, og som Pligtghusmand maa han atter forlade Huset, uden at han paa nogen som helst Maade maa søge at gøre Forholdene bedre. I det Hele er Forholdet saaledes, at den arme Mand, som bliver sat ind i et saadant Hus, er bunden paa Hænder og Fødder uden at kunne røre sig. Det hedder saa skønt baade i Motiverne og i Kommissionens Betænkning, at det var det riagteste at give Manden Lodden til Gie og ikke til Brug. Men hvad er det for en Art Ejendom? Har han Raadighed over den? Nej, han har næsten ikke Spor af Raadighed over den. Der staar nok i Loven, at han har en Gjerns fulde Raadighed, Men det har han langt fra. Det paaes med ængstelig Omhyggelighed, at han ikke faar Lov at anvende denne Ejendom paa anden Maade end saaledes, at han vedblivende skal have det meste af sit Erhverv uden for Huset, han ser det f. Eks. derigenem, at Kommissionen skal føre Tilsyn med og godkende Bygningsplanerne. Hvis han altsaa spekulerer paa at kaste sig over en eller anden Specialitet f. Eks. at udvilde et eller andet af Vandbrugets Bierhverv, er han forhindret dert, thi Lodden maa aldrig blive en saadan, at den kan føde en Familie, den skal drives paa den Maade, at han ikke faar saa meget ud af den, at han kan leve af den alene. Han maa ikke bortleje noget, det gøres ham uanskeligt at sælge, og saaledes er han paa alle Maader bunden paa Hænder og Fødder, og selv efter Mandens Død kommer Kommissionen alligevel og lægger Hånden over Pligtghusmanden og hans efterladte. Det ærede Medlem fra Sorø Amt (B. Christensen) og det ærede Medlem bag ved mig (Byriel Jensen) have tidligere omtalt dette Forhold, jeg skal derfor kun nævne, at selv efter Døden passer man paa, at Enken ikke gifter sig med en ung Mand eller, hvis det er en ung Enke, at hun ikke faar en alt for gammel Mand, man passer paa, naar Datteren skal gifte sig, og man passer paa, at de Joll, der skulle rykke ind i

Huset, skulle være Pligtghusmænd lige som dem, der have forladt det; Enken og Datteren skulle stavnbindes, og de, med hvem de vilste at gifte sig, skulle ogsaa stavnbindes, lige som Pligtghusmanden har været det fra første Begyndelse. Men naar en Bedrift baandlægges paa denne Maade som her, kan man ikke kalde den for Gie, saa er den ude af Gjærens Raadighed. Ved Ejendom forstaar man det, som i Virkeligheden er ens eget, som man har Ret til at raade over, men her har Manden ikke Ret til at raade over Ejendommen, her er det andres Ejendom, han raader over, og derfor er det ganske naturligt, at man f. Eks. i § 21 finder, at han skal staa under skarp Kontrol og Tilsyn, at Amtskommissionen fører Tilsyn med, at han ogsaa bruger Lodden paa rette Maade, at han ikke faar saa meget ud af den, at han kan leve af den, men saaledes, at han kun kan faa saa meget ud deraf, at han alligevel skal ud og hente Resten hos andre ved Arbejde for fremmede. Men det er endda ikke det værste, naar man saa dog kunde sige, at Betingelserne vare rimelige. Derom har der været talt en hel Del, og jeg skal saa vidt mulig søge at undgaa at gentage, hvad der er sagt, men Betingelserne og Afgangen ere saaledes, at selv for en Brugsbedrift, for at bruge dette Udtryk, ville Betingelserne være for høje. Ser man paa Afgangen, saa skal den, der skal ind i et saadant Hus, være i Besiddelse af 6—800 Kr. Det er ganske klart, at naar man siger det ud til Befolkningen og til Landarbejderne, at de skulle være i Besiddelse af 6—800 Kr., saa hjælper man ikke og kan ikke komme til at hjælpe den Klasse, som Loven særlig er givet for. Der er jo ikke ret mange Landarbejdere, der kunne tælle 6—800 Kr. op paa Bordet, deres Løn er for lille til, at de kunne spare saa meget sammen. Det er ogsaa kun nogle ganske enkelte, der kan være Tale om, den ærede Minister har heller ikke tænkt sig, at der skulde kunne findes talrige saadanne Guldfugle, ikke mere end 1 i hvert Sogn, og jeg tror, at der er mange Sogne, hvor saadanne Guldfugle ikke findes. Men det er ikke nok med, at de skulle have disse 6—800 Kr., der skal mere til. Det er allerede fremhævet fra forskellige Sider her, at Kurstab og det Indskud, som skal til, kan løbe op til mellem 50 og 70 Kr. Desforuden maa det mindes, at naar Ejendommen staar fiks og særdig, naar Papirene ere i Orden, og Manden skal flytte ind og begynde paa sit Arbejde, vil han savne adskilligt, som det vil blive nødvendigt at anskaffe, saa at det vil ikke blive saa lidt, han behøver i Driftskapital ud over 6—800 Kr. Dernæst kommer der